

Acta del jurat dels Premis FAD d'Arquitectura i Interiorisme 2021

L'edició número 63 dels Premis FAD s'ha distingit per la participació de 368 projectes que descriuen de manera precisa el panorama arquitectònic actual de la península Ibèrica. El nombre total d'obres presentades ha estat una mica inferior respecte a edicions anteriors, cosa que evidencia les inevitables dificultats causades per la recent crisi sanitària. No obstant això, cal destacar la gran qualitat dels projectes seleccionats, capaços de donar forma, a través d'intervencions de vegades mínimes però molt precises, a projectes coherents, on l'arquitectura, encara que es manifesti d'una manera molt directa, fins i tot bàsica, és capaç de ser evocadora i sensible amb el seu entorn.

El jurat ha examinat tots els projectes amb la voluntat manifesta de no establir un criteri de valoració apriorístic, sinó deixant que fossin les propostes mateixes les que gradualment determinessin les temàtiques principals de debat i reflexió, a partir de les quals, en un segon moment, es va establir una línia precisa d'avaluació i comparació entre els diferents projectes. El debat va ser continu i es va aprofundir durant les visites a les obres seleccionades, fonamentals per entendre plenament els projectes.

L'anàlisi de les obres ha fet emergir l'atenció i l'interès del jurat cap a projectes capaços d'establir relacions sensibles i profundes, alhora potents i discretes, amb l'entorn, construït o natural; cap a projectes que saben interpretar el lloc i oferir una lectura inesperada de contextos difícils i delicats alhora.

El jurat ha reconegut i valorat, també, projectes que qüestionen les maneres d'habitar, que busquen solucions capaces de definir nous escenaris per a la vida privada o col·lectiva; projectes que investiguen sobre nous sistemes constructius, que proposen solucions atentes al medi ambient i que experimenten amb una atenta i calibrada economia de mitjans.

En totes les categories dels premis han estat presents significatives obres de rehabilitació o de reutilització d'allò que ja existia i que el jurat ha volgut destacar especialment; obres capaces d'aportar noves reflexions sobre les idees de preservació i reutilització, trobant, en àmbits aparentment sense qualitats, narratives amb la capacitat de desvetllar el potencial transformador amagat en llocs o edificis.

En la categoria d'intervencions efímeres, el jurat ha volgut assenyalar les instal·lacions que doten l'objecte *per se* de sentit i de valor comunicatiu i evocador; que creen mons al·lusius i onírics capaços de qüestionar la noció de realitat desvetllant els diferents paisatges mentals que conviuen amb la realitat física.

Finalment, la reflexió sobre la condició del que és públic com a element fundacional d'una arquitectura capaç d'establir una relació profunda amb la ciutat ha estat molt present en les avaluacions del jurat i ha subratllat la importància de projectes que posen l'arquitectura al servei de les persones, que realcen i qualifiquen l'experiència de l'espai comú.

Aquestes consideracions reflecteixen els debats sempre oberts que han portat el jurat a un ple consens sobre les decisions següents.

Atorgar el Premi FAD 2021 per a la categoria d'Intervencions Efímeres a la instal·lació:

Inbetween, de Pedro Ribeiro, Ana Ferreira, arquitectes (Pontoatelier)

El jurat assenyala que «L'obra destaca per l'expressió sensible, enigmàtica i reveladora del sentit de pertinença a un territori: en una clariana verda, un recinte pur i negre protegeix, sense tancar del tot, el contingut de l'exposició, i defineix un volum simple que aconsegueix activar uns forts contrapunts dialèctics. A l'exterior, la inclinació de les parets i la seva suspensió remeten als accidents de la natura com el vent i la topografia ondulada; a l'interior, el sòl, compost com una catifa de peces, mira en un joc de perspectiva forçada cap al cel retallat pel quadrilàter; un cel en moviment, amb la llum i els núvols que transiten, que introdueix el temps en una obra que parla, a través d'allò que és efímer, també d'allò que és etern.»

Atorgar el Premi FAD 2021 per a la categoria de Ciutat i Paisatge a l'obra:

Remodelació de la Plaça d'Armes de Ferrol, de l'arquitecte Carlos Alberto Pita Abad

El jurat assenyala que «Una plaça ha de ser prioritàriament un lloc per als ciutadans, i el projecte recupera de manera brillant aquesta vocació pública perduda amb anterioritat. El jurat ha valorat la clara preferència d'aquest projecte discret i serè pel tarannà domèstic de l'espai públic. En definir la plaça únicament com un pla continu, diàfan i obert a la ciutat, el disseny rebutja qualsevol protagonisme i manifesta amb claredat que una plaça és, sobretot, un lloc de trobada de naturalesa hospitalària, acollidora i amable.

Cal assenyalar un seguit d'operacions bàsiques però molt encertades: l'enderrocament de les edificacions preexistents, la integració topogràfica de la nova plaça en la trama urbana amb un paviment de sauló i la renaturalització del seu àmbit amb uns arbres de gran port acuradament buscats que voregen la plaça, actuacions que defineixen el caràcter silenciós i pausat del projecte, però també la sòbria contundència d'una proposta capaç, amb poc, de modificar de manera radical, humanitzant-lo, el conjunt urbà.»

Atorgar el Premi FAD 2021 per a la categoria d'Interiorisme a l'obra:

Estudi Omar, de Jordi Ayala-Bril, Jonathan Arnabat, Aitor Fuentes, Igor Urdampilleta, Albert Guerra, arquitectes (ARQUITECTURA-G)

El jurat ha valorat la manera en què «defineix un hàbil equilibri entre un paisatge interior envoltant i delicat on la llum zenital és protagonista i el pragmatisme d'una *machine à habiter*, generat per una precisa interrelació espacial de volum i llum, la cura pels detalls i un savi i agosarat ús de materials i sistemes constructius. Darrere de l'aparença calmada i freda d'aquest interior monocrom, es desplega, gràcies a l'intel·ligent joc compositiu de la transparència del vidre, els reflexos del mirall i la noblesa del marbre, un món ric en vibracions perceptives. El caràcter radical, i alhora molt simple, d'aquesta reforma aconsegueix concentrar amb eficàcia en un hàbitat mínim un vocabulari compositiu que condueix cap a nous escenaris.»

Atorgar una menció del Premi FAD 2021 en la categoria d'Arquitectura a l'obra:

Casa no Tâmega, de Hugo Ferreira, Nuno Sousa, arquitectes (Cosmonaut, Lda)

El jurat ha apreciat especialment de quina manera «L'elementalitat dels volums contraposats a la topografia accidentada de l'entorn i una elecció acurada de la posició de la casa en el terreny estableixen un contrapunt radical amb el paisatge, i donen forma a un diàleg directe però sensible amb l'entorn natural llunyà i immediat. El jurat ha valorat la manera en què l'extraversió i la primària complexitat dels espais exteriors, generats inserint la casa a la topografia gairebé sense modificar-la, es contraposen a la introversió i la senzillesa dels espais d'estar interiors, i generen situacions d'ús sempre matisades, diferents i canviants.» El projecte revela un aconseguit exercici sobre els elements fundacionals de l'arquitectura: estructura, matèria, paisatge. Sobre com l'arquitectura gravita sobre la terra i mira cap al cel.

I atorgar el Premi FAD 2021 en la categoria d'Arquitectura a l'obra:

Fabra & Coats & habitatge social i castellers, de Mercè Berengué i Miguel Roldán, arquitectes (Roldán Berengué arqts.)

El jurat vol destacar que «El projecte posa de manifest com la rehabilitació i la conservació del patrimoni industrial representen un desafiament cada vegada més important per a la definició d'un urbanisme sostenible, resolent de manera brillant la inclusió d'un programa habitacional en una antiga fàbrica industrial del segle XIX. El jurat ha valorat com el projecte no només organitza les unitats habitacionals adequadament, sinó que defineix com a element vertebrador un espai col·lectiu interior capaç de crear comunitat, que vincula la intervenció a l'espai públic del recinte industrial i, per tant, a la ciutat», ressaltant la irrenunciable condició pública i cívica de tota arquitectura urbana. Una precisa estratègia projectual declara la necessitat de renovar treballant en continuïtat amb els valors fundacionals d'allò que ja existeix, i els preserva a través de la seva transformació.

Coherència tècnica i atenció climàtica completen un projecte rigorós, que teixeix una reflexió coherent sobre el passat, el present i el futur de la ciutat.

Barcelona, 15 de juliol de 2021

Fabrizio Barozzi (president), Agnès Blanch, Daria da Seta, Manel Marín, Pedro Matos Gameiro i Rosa Rull (vocals)